

Regionala utvecklingsnämnden

Transport och infrastruktur

YTTRANDE

Avsändare:

Niclas Cronberg,
Infrastrukturstrateg
040-675 32 39
Nicolas.Cronberg@
skane.se

Datum 2025-04-10
Ärendenummer 2025-POL000101

Landsbygd- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.transport.remissvar@regeringskan
sliet.se

Remiss: Ökat regionalt inflytande avseende flyglinjer med allmän trafikplikt (LI2025/00230)

Regeringen har gett Trafikverket i uppdrag att utreda åtgärder för att ge kommunala och regionala myndigheter möjlighet att komplettera det statliga utbudet av flyglinjer med allmän trafikplikt. Region Skåne ombeds att svara på remissen för rapporten "Ökat regionalt inflytande avseende flyglinjer med allmän trafikplikt".

Region Skåne har ansvar för det regionala tillväxtarbetet och transportinfrastrukturplaneringen i Skåne och därmed framtagandet av den regionala utvecklingsstrategin, näringslivsprogram och den regionala transportinfrastrukturplanen. Region Skåne är också sedan 2012 regional kollektivtrafikmyndighet med ansvar för att ta fram långsiktiga mål för den regionala kollektivtrafiken i ett trafikförsörjningsprogram. Genom Skånetrafiken är Region Skåne den största beställaren av skånsk kollektivtrafik. Från och med 1 januari 2019 har Region Skåne ansvar för att upprätta och anta en regionplan. Region Skåne yttrar sig över aktuellt ärende utifrån dessa ansvar.

Sammanfattning

Regeringens uppdrag till Trafikverket innebär att kommuner och regioner ska ges ett ökat inflytande vad gäller flyglinjer med allmän trafikplikt på två sätt; dels genom möjlighet att utöka kraven i den allmänna trafikplikten för de statliga linjerna, dels genom möjlighet att införa allmän trafikplikt på ytterligare, ickestatliga, linjer. Förutsättningarna i uppdraget är då att kommuner och regioner ska ta fullt kostnadsansvar för det kompletterande utbudet. Hanteringen ska även vara förenlig med EU:s lufttrafikförordning. Trafikverkets förslag innebär att kommuner och regioners ökade inflytande avseende den allmänna trafikplikten hanteras i två separata processer. Om en kommun eller en region har behov av att utöka kraven i trafikplikten för det statliga utbudet av flyglinjer utöver statens grundutbud, exempelvis i form av fler stolar eller turer, hanteras detta inom ramen för Trafikverkets ordinarie utredningsprocess. Kommunerna och regionen kan i samband med Trafikverkets remissförfarande avseende utredningen ansöka om utökade krav.

Region Skånes synpunkter

Region Skåne ser positivt på Trafikverkets utredning och förslag om ett ökat regionalt inflytande avseende flyglinjer med allmän trafikplikt. Det är välkommet att Trafikverket föreslår att regioner och kommuner genom trafikplikt ges möjlighet att upphandla flygtrafik utifrån viktiga regionala och lokala behov och förutsättningar.

Trafikplikt som en möjlighet att säkerställa regionala behov

Förslaget öppnar upp för möjligheten till regionalt upphandlad flygtrafik för regionala, interregionala och internationella linjer. Beslut om trafikplikt ska dock prövas utifrån flera faktorer. För att få upphandla en flyglinje måste kommuner och regioner först ta fram underlag för att visa på behovet och detta utan garanti för ett godkännande från Trafikverket. Förslaget ska sen ställas mot andra alternativa resmöjligheter som tåg och hur tillgängligheten

övergripande ser ut från föreslagen flygplats. Förutsättningarna för att etablera en flyglinje baserat på regionens behov av snabba förbindelser för både näringsliv och invånare riskerar att hämmas av de många faktorer och begränsningar som Trafikverkets förslag innehåller, vilket inte verkar vara i linje med regeringens intentioner med sitt uppdrag.

Flyget är i vissa reserelationer det enda alternativet och en förutsättning som möjliggör för snabba och effektiva transporter mellan olika delar av landet och internationellt. En god tillgänglighet är en av förutsättningarna för ekonomisk tillväxt och regional utveckling i hela landet.

Prövningsprocessen ska inte begränsa möjligheter

Region Skåne anser att Trafikverkets förslag om att pröva trafikplikt på flyglinjer utifrån flertalet begränsande faktorer riskerar att reellt hämma kommuners och regioners möjlighet att upphandla flygtrafik. Det är viktigt att beakta de positiva effekter som regionalt upphandlad flygtrafik kan ha för det lokala näringslivet, inklusive ökad ekonomisk tillväxt genom fler investeringar, ökad turism, förbättrad konkurrenskraft och möjligheter till regional utveckling. Därför är det nödvändigt att även internationella linjer med allmän trafikplikt kan provas med hänsyn till både regionala behov och effekter det ger. Det är dock positivt att Trafikverkets beslut rörande icke-statliga linjer ska gå att överklaga.

Staten måste med hänsyn till tillgänglighet och regionala behov identifiera kommersiella, men samhällsviktiga linjer där rimliga transportalternativ saknas om flygtrafiken skulle upphöra på grund av att ett flygbolag drar in sin linje. Vi ser idag att vissa flygplatser blir helt utan trafik. När så sker anser Region Skåne att det finns behov av att staten har en färdig plan för att upprätthålla och ersätta flygtrafiken och att det finns flexibilitet att snabbt fatta beslut om trafikplikt och upphandla ny flygtrafik. Om en linje upphör, saknar ägaren incitament att behålla flygplatsen, vilket kan leda till nedläggning av regionala flygplatser som fortfarande är viktiga för

tillgänglighet, det samhällsviktiga flyget och ytterst totalförsvaret. Förslaget skulle kunna vara ett sätt att säkra vissa flygplatsers existens.

En grön omställning av flyget är nödvändigt

Sverige ska senast 2045 ha ett rikstäckande och fossilfritt transportnätverk som utnyttjar både mark och luftrum. En grön omställning av flyget är nödvändig, och det är därför viktigt att förändringar inom allmän trafikplikt för flyg även tar hänsyn till detta. Det finns möjligheter att använda de fördelar som fossilfritt flyg kan innebära i den föreslagna förändringen. Allmän trafikplikt och regionalt upphandlad flygtrafik kan i framtiden när marknaden är mogen öppna upp för helt nya linjer med direktflyg mellan flygplatser inom Sverige, vilket kan leda till en bättre anslutbarhet utifrån behov och en ökad tillväxt och bättre förutsättningar för den gröna omställningen av flyget. Region Skåne ser ett stort behov av att staten redan nu förbereder sig för den gröna omställningen inom luftfarten och allmän trafikplikt. Omställningstakten för flyget går långsamt och för att accelerera denna kan ett sätt vara att stödja och trygga tillräcklig produktion av hållbara fossilfria bränslen. Flygbranschens färdplan har som målsättning att inrikesflyget i Sverige ska vara fossilfritt år 2030 och att allt som startar i Sverige ska vara fossilfritt 2045 vilket gör att tiden är knapp.

Det grundläggande behovet av säkerhet och krisberedskap förutsätter regionala flygplatser

Under de senaste åren har vi globalt genomgått en långvarig pandemi och befinner oss nu i ett säkerhetspolitiskt läge som inte varit så allvarligt sedan kalla krigets dagar. I Sverige måste vi därför skapa förutsättningar för trygghet och säkerhet och där spelar flygplatserna en viktig roll. Under pandemin 2020 och vid de stora skogsbränderna 2018 såg vi behovet av ett flygplatssystem som täcker hela landet för att säkerställa samhällsviktig flygtrafik. Med hänsyn till det aktuella säkerhetspolitiska läget, totalförsvarets behov och vårt medlemskap i

NATO, ökar kraven på ett väl fungerande nät av flygplatser över hela landet. Idag ser vi flera kommuner och regioner överväga nedläggning av sina regionala flygplatser på grund av svårigheter att motivera kostnaderna jämfört med annan verksamhet som vård, skola och omsorg. Vi riskerar därför att se flygplatser läggas ned om inte staten tillskjuter resurser för att bibehålla dem. En grundläggande förutsättning för att säkerställa detta är att det finns flygplatser.

Region Skåne anser att staten, utöver att skapa förutsättningar för tillgänglighet genom statligt upphandlad flygtrafik och möjligheten till regionalt upphandlade flyglinjer, även måste ta ett betydligt större ekonomiskt ansvar för grundläggande finansiering av flygplatsinfrastrukturen och de regionala flygplatserna.

Med vänlig hälsning

Anna Jähnke
Ordförande

Anna Pettersson
Utvecklingsdirektör